

BECH-BRUUN

København · 17. januar 2014

Pedram Moghaddam
Specialistadvokat

T +45 72 27 33 68
ped@bechbruun.com

Sagsnr. 058994-0001 jeh/ped/sam
Dok.nr. 11442454.1

Notat vedr. lovforslag nr. L35 - § 3, stk. 1 nr. 3 og § 6, stk. 1, nr. 3

---

1. Indledning

Erhvervs- og vækstministeren har den 9. oktober 2013 fremsat lovforslag nr. L 35 "Forslag til lov om autorisation af virksomheder på el-, vvs- og kloakinstallationsområdet".

Bech-Bruun er af TEKNIQ blevet bedt om at undersøge eventuelle ansvarsmæssige problemstillinger, der vil opstå ved den påtænkte undtagelse af autorisationskravet ved føring af elkabler og vandør, jf. lovforslagets § 3, stk. 1 nr. 3 og § 6, stk. 1, nr. 3.

2. Baggrundsmateriale

Til brug for udarbejdelsen af notatet er følgende materiale gennemgået:

- Forslag til lov om autorisation af virksomheder på el-, vvs- og kloakinstallationsområdet af 9. oktober 2013
- Høringsnotat ad L 35 af 9. oktober 2013
- Lov om autorisation af elinstallatører m.v.
- Bekendtgørelse om autorisation og drift af elinstallatørvirksomhed
- Lov om gasinstallationer og installationer i forbindelse med vand- og afløbsledninger
- Bekendtgørelse om autorisation og drift af virksomhed som vvs-installatør, vand- og sanitetsmester, godkendt komponent virksomhed eller kloakmester

København
Langelinie Allé 35
2100 København Ø
Danmark

Aarhus
Frue Kirkeplads 4
8000 Aarhus C
Danmark

Shanghai, rep. kontor
83 Loushanguan Road
Suite 2635, 26/F
Shanghai, Kina

T +45 72 27 00 00
F +45 72 27 00 27
E info@bechbruun.com

Advokatfirma
CVR-nr. 25089944
www.bechbruun.com

3. Konklusion

Lovforslaget indeholder ansvarsmæssige problemstillinger i de bestemmelser, hvorved føring af elkabler og vandrør undtages fra kravet om autorisation.

Lovforslaget synes at pålægge den autoriserede installatør et ansvar overfor forbrugeren på objektivt grundlag. Dette ansvar modsvares ikke af en mulighed hos installatøren for at tilrettelægge, instruere eller føre tilsyn med arbejdets udførelse. Ofte vil den autoriserede ikke have mulighed for at eftergå det rør-/kabelarbejde, som han skal tage det fulde ansvar for. Dermed synes lovforslaget at lægge op til, at den autoriserede skal påtage sig et ansvar for arbejder han ikke har haft indflydelse på udførelsen af, og i nogle tilfælde ikke har kunnet bedømme, eksempelvis fordi installationer er skjult i bygningsdele.

Ansvarsgrundlaget for den autoriserede installatør, og de der har trukket kablerne, vil i flere tilfælde ikke være parallelle. Det betyder, at den autoriserede installatør kan blive mødt med krav som følge af fejl ved kabler og rør, som han ikke selv har trukket, uden mulighed for at videreføre dette krav.

Regningen for denne forøgede risiko vil forventeligt blive videreført til forbrugeren.

Det er ikke med lovforslaget afklaret, hvorvidt det kan medføre offentligretlige sanktioner for den autoriserede installatør, at han har tilsluttet et anlæg, som efterfølgende viser sig at lide af væsentlige skjulte mangler. I yderste konsekvens indebærer denne usikkerhed, at installatøren kan møde sanktioner mod sin autorisation for mangler, der er opstået ved tredjemands forsømmelighed.

Endvidere vil både forbrugeren og den autoriserede installatør blive påført en yderligere risiko, idet den autoriserede installatørs fagkundskab omkring tilrettelæggelse af arbejdet samt valg af materialer, ikke pligtmæssigt inddrages ved planlægningen af arbejderne.

På den baggrund må vi konkludere, at lovforslaget i disse bestemmelser indeholder en usædvanlig ansvarskonstruktion og frembyder ansvarsmæssige betænkeligheder.

4. Udførelse af arbejder med føring af elkabler og vandrør

4.1 Lovforslag nr. L 35 - § 3, stk. 1 nr. 3 og § 6, stk. 1, nr. 3.

Det følger af de foreslåede bestemmelser i lovforslagets § 3, stk. 1 nr. 3 og § 6, stk. 1, nr. 3, at Erhvervs- og vækstministeren kan fastsætte regler om undtagelse fra autorisationskravet for henholdsvis føring af elkabler og føring af vandrør, såfremt arbejdet udføres af personer, der har gennemført et kursus godkendt af Sikkerhedsstyrelsen.

Det følger af bemærkningerne til bestemmelsens § 3, stk. 1, nr. 3, at:

Det er hensigten, at bemyndigelsen vil blive anvendt til at fastsætte regler om, at personer, der har gennemført et kursus om føring af elkabler, som er godkendt af Sikkerhedsstyrelsen, kan trække kablerne, som en elinstallatørvirksomhed herefter tilslutter.

Det vil betyde, at virksomheder uden autorisation, der har en person ansat, der har gennemført og bestået et kursus, der er godkendt af Sikkerhedsstyrelsen, kan trække elkabler i takt med, at andre håndværksmæssige opgaver udføres på et byggeri.

Tilslutning og afprøvning af den samlede installation er fortsat autorisationskrævende arbejde af hensyn til sikkerheden og skal derfor fortsat foretages af en autoriseret elinstallatørvirksomhed, der dermed har ansvaret for den samlede installation over for forbrugeren. (Min understregning)

De samme bemærkninger med konsekvensændringer fremgår til lovforslagets § 6, stk. 1, nr. 3 vedrørende undtagelse fra autorisationskravet for føring af vandrør.

Erhvervs- og vækstministeriet anfører i høringsnotat ad L 35 af 9. oktober 2013 vedrørende undtagelse fra autorisationskravet bl.a., at:

Forslaget vil ikke have negative sikkerhedsmæssige konsekvenser, da det altid er den autoriserede installatør, der laver tilslutninger og slutafprøvning af installationen. Sådan er det i dag, og det videreføres med lovforslaget.

Forslaget vil kunne betyde øget konkurrence og produktivitet på byggepladserne. For eksempel vil tømreren kunne trække kabler parallelt med tømrerarbejdet, så håndværkere ikke i samme omfang som i dag skal vente på andre faggrupper. Det giver færre arbejds gange, øget konkurrence og i sidste instans mulighed for lavere forbrugerpriser.

Ligesom på andre områder vil det være op til den autoriserede virksomhed at lave en aftale med den virksomhed, der trækker kablerne om ansvarsfordelingen til brug ved eventuelle erstatningsretlige spørgsmål. Af aftalen kan det entydigt fremgå, hvem der bærer ansvaret for de enkelte dele af arbejdet. (Min understregning)

Disse bemærkninger er fremsat som besvarelse på et hørings svar fra en række interesse- og brancheorganisationer, der har udtrykt bekymring omkring den foreslåede bestemmelse vedrørende undtagelse fra autorisationskravet.

4.2 Den nuværende retsstilling

Den gældende retsstilling for føring af elkabler og vandrør er således, at arbejderne alene må udføres af autoriserede installatører, jf. lov om autorisation af elinstallatører m.v. § 2 og lov om gasinstallationer og installationer i forbindelse med vand- og afløbsledninger § 2.

Den nuværende retsstilling betyder, at den autoriserede installatør bærer det fulde ansvar for den udførte installation overfor sin direkte kontraktpart. Den autoriserede installatør vil ofte være antaget som underentreprenør af en hovedentreprenør. I dette tilfælde vil den autoriserede installatør være direkte ansvarlig for mangler ved den udførte installation overfor hovedentreprenøren.

Forbrugeren - hvis direkte kontraktpart er hovedentreprenøren - vil derimod alene have mulighed for at rette et direkte krav mod den autoriserede installatør, hvis kravene for springende regres er opfyldt, f.eks. i tilfælde af hovedentreprenørens konkurs. Dette direkte krav fra forbrugeren mod den autoriserede installatør vil være begrundet i mangler ved arbejder udført af den autoriserede installatør.

Ud over tilfælde med springende regres, skal forbrugeren henholde sig til sin egen kontraktspart, som efterfølgende må forsøge at videreføre kravet mod sin kontraktspart.

Dette er den sædvanlige ansvarsfordeling både i og udenfor entreprisforhold.

I de tilfælde, hvor forbrugeren og den autoriserede installatør er direkte kontraktparter, vil forbrugeren naturligvis kunne rette et krav direkte mod den autoriserede installatør.

Den autoriserede installatørs ansvar for mangler ved de udførte arbejder overfor sin direkte kontraktpart er modsvaret af, at den autoriserede installatør er berettiget til at tilrettelægge, bemande, instruere, udvælge materialer og føre tilsyn med arbejdernes udførelse.

Det følger herudover af bekendtgørelse om autorisation og drift af virksomhed som vs-installatør, vand- og sanitetsmester, godkendt komponent virksomhed eller kloakmester § 22 og bekendtgørelse om autorisation og drift af elinstallatørvirksomhed § 17, at den autoriserede som udgangspunkt ikke må tage ansvaret for arbejde, der er udført af personer, der ikke er ansat i virksomheden.

Der er således tale om, at den autoriserede installatør efter den gældende retsstilling hverken skal eller kan tage ansvar for arbejde, som den autoriserede installatør ikke selv har haft mulighed for at tilrettelægge og føre tilsyn med.

Om det offentligtliggende ansvar følger endvidere af lov om autorisation af elinstallatører m.v. § 9, stk. 1 og lov om gasinstallationer og installationer i forbindelse med vand- og afløbs-

ledninger § 12, stk. 1, at Sikkerhedsstyrelsen kan tilbagekalde en autorisation, såfremt indehaveren har gjort sig skyldig i grov eller gentagen forsømmelighed ved udførelsen af installationsarbejderne.

Dette skal ses i sammenhæng med, at den autoriserede installatør alene skal og kan tage ansvar for arbejder tilrettelagt af den pågældende autoriserede installatør. Det er således alene for disse arbejder, at den autoriserede installatør skal stå til ansvar overfor myndighederne i tilfælde af fejl og mangler ved de udførte arbejder.

5. Ansvarsmæssige problemstillinger

Nedenfor har vi forsøgt at identificere de ansvarsmæssige problemstillinger, som lovforslaget synes at afføde.

5.1 Ansvarsmæssige udfordringer ved lovforslagets § 3, stk. 1, nr. 3 og § 6, stk. 1, nr. 3

De foreslåede bestemmelser i § 3, stk. 1, nr. 3 og § 6, stk. 1, nr. 3, om, at den autoriserede installatør skal tilslutte installationen og påtage sig ansvaret for den samlede installation, vil efter vores vurdering give anledning til en række ansvarsmæssige problemstillinger.

Med henvisning til bemærkningerne til lovforslaget, udtrykker lovforslaget en hensigt om at pålægge den autoriserede installatør objektivt ansvar for de udførte arbejder overfor forbrugeren, selv om disse ikke er direkte kontraktparter.

I så fald vil den autoriserede installatør blive pålagt et ansvar for arbejder, som den autoriserede installatør ikke selv har udført, eller har haft mulighed for at føre tilsyn med eller tilrettelægge.

De installationer, som de foreslåede undtagelser til autorisationskravet omhandler, vil i vidt omfang blive ført under gulve, på lofter og i vægge, og vil efterfølgende blive tildækket og ikke være tilgængelige for eftersyn.

Den autoriserede installatør vil på den baggrund ikke have mulighed for ved selvsyn at kontrollere kvaliteten af de udførte arbejder, han vil ikke have indflydelse på valg af materialer eller på udførelsesmåde og vil således ikke kunne konstatere, hvorvidt kabler og vandrør er udført i overensstemmelse med gældende normer og god skik.

Der synes herved at ske en skævvridning af ansvaret, idet den autoriserede installatør ofte ikke vil have mulighed for at konstatere eller forebygge evt. mangler.

Denne forøgede risiko vil den autoriserede installatør være nødsaget til at dække ind ved at tegne en forsikring, eller ved at indregne denne risiko i tilbuddet.

Omkostningerne til ovenstående vil forventeligt blive påført forbrugeren i form af højere priser, og det forekommer derfor usikkert, hvorvidt der reelt er udsigt til den besparelse for forbrugeren, som det forudsættes i lovforslaget.

Der kan med baggrund i lovforslaget anføres adskillige kontraktforhold med tilsvarende ansvarsmæssige problemstillinger.

Det illustreres med nedenanførte eksempler.

I den situation, hvor forbrugeren har indgået en kontrakt med en hovedentreprenør, der antager den autoriserede installatør som underentreprenør, er der ikke med lovforslaget skabt klarhed over, hvorvidt forbrugeren har mulighed for, at rette et krav for eventuelle mangler både mod den autoriserede installatør og hovedentreprenøren.

Ansvarsgrundlaget for den autoriserede installatør og hovedentreprenøren vil i denne situation ikke være ensartet. Forbrugeren vil i henhold til lovforslaget umiddelbart kunne rette sit krav mod den autoriserede installatør på objektive grundlag, mens kravet mod hovedentreprenøren vil være på grundlag af kontrakten.

Der vil ofte i kontraktgrundlaget mellem hovedentreprenøren og den autoriserede installatør være taget stilling til den interne ansvarsfordeling. Er dette ikke tilfældet, vil forskellene i ansvarsgrundlaget betyde en skævvridning af ansvaret i forholdet mellem den autoriserede installatør og de, der har trukket kablerne.

Dette skyldes, at den autoriserede installatør skal løfte en tungere bevisbyrde for at videreføre kravet mod dem, der har trukket kablerne, end den bevisbyrde forbrugeren skal løfte for at rette et krav mod den autoriserede installatør.

I tilfælde af hovedentreprenørens konkurs vil det være den autoriserede installatør, der skal bære det fulde erstatningskrav fra forbrugeren for den evt. mangelfulde installation, selv om der intet er at bebrejde den autoriserede installatør.

De ansvarsmæssige betænkeligheder bliver endnu mere tydelige, når forbrugeren indgår en aftale direkte med dem, der skal trække kablerne, og en aftale direkte med den autoriserede installatør.

I tilfælde af mangler, vil forbrugeren alt andet lige rette sit krav mod den autoriserede installatør, hvis der er tale om et objektive ansvarsgrundlag. Det vil herefter være op til den autoriserede installatør at rette et regreskrav mod den/dem der har trukket kablerne.

Den autoriserede installatør synes herved at blive pålagt en urimelig byrde, herunder økonomisk risiko.

Muligheden for ved forudgående aftale at regulere den interne fordeling af ansvaret forekommer i denne situation illusorisk. Den direkte kontraktpart for begge parter er forbrugeren, og de, der har trukket kablerne, kan have færdiggjort deres arbejde længe inden der er indgået kontrakt med den autoriserede installatør, og dermed inden denne kommer på byggepladsen for at tilslutte installationerne.

Den nuværende retsstilling på området, hvor de, der udfører/tilrettelægger arbejdet, ligeledes har ansvaret, medvirker til at sikre, at de der udfører arbejdet har en væsentlig interesse i, at arbejderne udføres korrekt og i overensstemmelse med gældende normer og god skik på området.

De foreslåede ændringer synes derfor at trække i en uheldig retning. Det sikres ikke på samme måde som ved den nuværende retsstilling, at de der udfører arbejdet har den samme afgørende interesse i, at arbejdet bliver udført korrekt.

Det skal endvidere bemærkes, at det ikke fremgår af lovforslaget, i hvilket omfang den autoriserede installatør kan blive mødt med offentligretlige sanktioner, hvis der viser sig fejl ved en installation, som den autoriserede installatør har tilsluttet.

København, den 17. januar 2014

Jens Hjortskov

Pedram Møghaddam